

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 28.[i.e. 18] Rex tuus. Hic Rex tuus est, ne derisores admittas, de quibus Esther ait, quod esse non habeant. & Isaias voiat pilosos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

VIII.
Arboris
Nabu-
chodonosor
for my-
steria
Dan. 2.

tonitus, & ecce de monte lapis absconditur sine manibus, cecidit in statuum, suoque impetu illam in puluere redigit arenæ maris similem: cepit hic conuulsus sic accrescere augmentis, vt mons eualeat terramque impleuerit vniuersam. Rex obstupescit, multiq[ue] interiectis, exponit Daniel illi visionem. Noueris ð Rex potentissime, quod digitus Dei est hic, tuis placere volens desideria scire, desiderasti Monarchia regniq[ue] successum & quid futurum post hæc. Hoc tibi Dominus in hac statua declarat: etenim refert omnia regna quæ vidit videbitq[ue] mundus. Caput aureum tu es, caput es etenim huius Monarchiæ Chaldaicæ: Hæc finem accipit succedetq[ue] Medorum ac Persarum imperium, quod brachius & pectore figuratur. Post hoc sequetur Græcorum imperiû per ventrem ex are designatum. Vltimum omnium erit Romanorum potestas & Dominium per ferrum præfiguratum: ipsum enim est quod omnia domat: hæc quippe Monarchia suo totum subiciet victor mundum imperio. Quod autem vidisti de lapide qui subito & inspectat[us] de monte recessus euerit & destraxit totam hanc machinam splendorem eius, robur, & diuitias, emineatissimum continet mysterium: nempe, quando Romanorum imperium potentia & virtutibus florebit nominatissimum: suscitabit Deus Regem cuius regnum non sit temporale sed æternum, quod omnia regna & impedia superat is sib[is] que subiciet. *In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cæli regnum quod in æternum non dissipabitur, commensuratum autem & consumens vniuersa regna, & ipsum stabit in æternum.*

Dan. 2. 44

IX.
Christi
regnum
æternum
est.

Notemus autem verbum. *Suscitabit Deus cæli regnum*, &c. quod conuenit illi Ieremia: *suscitabo David germen iustum*. Eo tempore & tempellate, quæ regnum David videbitur desinere & potestas populi Iudaici constare, quando tota terra Romanum agnosceret imperium, insperat[us] prodibit lapis Petra. Christus de monte recessus vmbroso Maria Virgine sine manibus, & manifestabitur, eiusque regnum incipiet, nec non omnia imperia, Domitia, & terræ Monarchiæ sibi subiugabit. Sæternam hanc felicissimam hodie civitati Hierusalem impleram ostendit Zacharias. *Iubilia filia Sion*: exulta filia Hierusalem plaudere manibus, vrbis benedicta: votis etenim tuis Deus annuit & Regem tibi proprium atque ex stirpe tua natum mittit. Ecce desideratum, inextinguibile cor tuum velo laqueabat absconditum, iam desideria tua

impleri posse desperabas, sed ecce Rex tuus. Et satis aperte liquet hoc à Propheta intentum: cum illud sit quod populus hoc tempore intellexit: etenim luce Spiritus S. diuini collustratus, vt ante diximus, Dominum recepit eterne lætitiæ signis, Regem illum acclamando, in quo resuscitabatur & cleuabatur solus Dauid, non temporale, hoc quippe erat minoris momenti, sed spirituale & æternum impleturq[ue] illud Angeli ad purissimam Virginem: *Dabit ei Dominus Deus sedem David Patris eius*. Vide vt causas lætissimi gaudij sui panderent, acclamabant. *Benedictus qui venit in nomine Domini regnum Patris nostri David. Hosanna in excelsis.*

sp. 18. Rex tuus. *Hic Rex tuus est, ne desiores admittas, de quibus Esther ait, quod esse non habeant, & Isaac vocat pilosus.*

Hoc tu, ô Christiane, flagitare deberes desiderio vt in hoc regno anima tua regnaret proprius ac legitimus Rex, nempe Deus, ipse namque creauit illam, esse dedit illi & in signum Domini sui statuit in ea arma sua propria, ita vt, vt ipsam suam illi imaginem inscriberet & similitudinem. Hoc inter alia deplorabat vates Ieremias, populum nempe Dei electum subiectum esse scutris viliq[ue] plebeculæ. *Serui domini sui nosiri*. Seruos appellat ex mente D. Hieronymi Gentiles, Chaldaos & Babylonios: quia præterquam quod terrigeni essent, cespites & abiecti serui erant & mancipia dæmoniorum, quæ vt Dominos suos Deos que habebant & adorabant. O sortem deplorandum est vrbis Hierusalem, vrbis sancta, sponsa Dei electa ab ipso sibi in Habitaculum, thronumque celsitudinis: vbi templum suum fixerat, legem suam, sacrificia sua, suos Sacerdotes & ministros quod in tantam deciderit miseria calamitatem vt tales pateretur Reges & Dominos, qui mancipia erant seruique dæmoniorum. Quanta miseria [exclamat D. Hieron.] populi eminentissimi, nobilissimi, tot Dei domus cumulat, quem ipse sibi primogenitum inscribat: *Primogenitus meus Israel*, qui Filius patribus natus tot illustribus & amicis Dei, vt ad tantam descendat vilitatem quod seruos hæc & eorum mancipium, qui Satanae habebantur mancipia *Serui domini sui nosiri*. Quod si hæc tanta fuerit calamitas digna lacrymis, nec taceri digna ab his, qui hanc considerabant, & obortis lacrymis experimebant *serui domini sui nosiri*.

55

Regni
Iudaici
calamitas
deploranda.

Eus 4. 21.

in 120.

in tantam decidisse Rempubicam: nostram vi-
sibilem vt Regibus subiacetur abiectis, diaboli
maiepsit ac proinde crudelibus, Tyrannis &
clacis iniquitatum: quanta foret illa, si ipsi doc-
tores illi Reges imperarent & illi Domini
Dominarentur?

Hec lamentabile regnum videre Dei ciuita-
tem, in qua suspensa operabatur prodigia, & ra-
lia que mundum obitus faciebant, terra que
principes sapiebant in admirationem: lam sa-
clan satana ciuitatem, quodque ipse in ea re-
gnat perfectam illius ruinam cogitans & per-
ditionem. Hoc est, & Christi, quod in te li-
cat deplorare. Numquid anima tua ciuitas est?

11. Sed na-
gi plo-
sita au-
ma per-
dicio, in
qua reg-
nat dia-
bolus.
1. Cor. 2.
17.

Dei propitius omnipotentis illius edificata ma-
nibus: nunquid in illa templum glorie sibi
construxit? *Templum Dei sanctum est quod estis*
vni. Nunquid non illam gratia sua reddidit il-
lulitem, qua diuinum illi esse communicauit?
nuncquid non illam ditauit gratis & donis ipsis
stellis cunctisque superioribus? serine potest, ve
pro Rege deamone admiseris? quis in te regnat,
ante crudelissime, nisi auaritia, quae viscera tua
conformat & flammam accendat cupiditatis opum
ardentissimas? hae te regit, te gubernat & cordi
tuo imperat potentissima: *Quis tuus Rex est im-
pudicissime ganeo, nisi carnis tuae deliciae: etenim*
illa possident animam tuam omnesque eius po-
tentias, vt non cogites nisi de Amasia, nec dili-
geas nisi quod inhonestis tuis quadrat appetiti-
bus, nec te mouent nisi vt brutum animal tuae
feritas voluptati? *Quis Dominum cordis tui*
obscure dignitatum ar delio, nisi fastuosa super-
bia, hae etenim te mouet, excitat ordinat, seu
vniu coordinat omnes tuas actiones & castrum
principale possidet: minimum intellectum vt nec
sua meditans, nec de aliis discurras nisi de di-
gnitatum ac honorum augmento, iudicium tuum
exaltans & cor affligens desideris, studiisque
semper iniquitum. *Quis in te nisi satanas impe-
rat, qui velut Rex & Dominus tuus, cui te per
peccata tua tradidit seruum, possidet imo per-
ditam premit animam tuam, eius obedientem
mandatis, atque in omnibus seruientem volun-
tati? quo properas nisi ad ruinam tuam domum,
quod ipse te propellit? Quid optas nisi quod in-
tuam vergit damnationem quam ille procurat
ardentius? quo tendis nisi in infernum & in z-
ternas praecipit tartari flammis, quod te ducit ille
felicitatis, O miserum prodigum qui terga
vertens diuini sui uobilitate Patris, cum quo re-
ruit alimentis, opibus & honore fruebatur, pro-
fectus suisque passionibus securus indomitae, se*

seruum tradidit & in Dominum accepit eum &
quo tam male exceptus est, vt illum Porcarium
effecerit, & fame enecauerit: ita vt nec illi per-
mitteretur conuiuere porcis qui porcos custo-
diebat, nec siliquas ad saturitatem comedere, prout
suo loco diximus: O Regem omnium pauperum
& infelicissimum! quid obsecro, dabis illi
qui se tibi subiecerit seruumque mancipatit
quid huic tradidisti prodigo?

Expendit D. Cyprianus non tolerabile men-
dacium a diabolo Christo propositum in mon-
te, dum ab eo efflagitat, vt procidens adoret
eum tamquam Regem suum & Dominum: ostendit
aut illi omnia mundi regna & gloriam eo-
rum, atque: en quantus sum ego Rex? omnia re-
gna hae mea sunt, illique trado qui me vt Do-
minum suum Regemque coluerit: *Hae omnia ostendit
mea sunt: Qui uoluerit de illa: hae omnia tibi in pro-
dabo, si cadens adoraueris me. Vah mendace pro-
ditorem, exprobat D. Cyprianus: quoniam obse-
cro regna possides quae tibi sunt propria: nihil nisi
intolerandam superbiam, rabidam ambitionem,
odium crudele & malitiam possides infernalit
quid creaturarum insauitissime possides, nisi do-
lores & cruciatus? quid tecum ducis nisi vora-
cissimas flammis? hae dare potes illi, quicumque
te Regem adorauerit, nimirum pauperitatem, per-
nas, angustias, morbos, cordis tabem, viscerum-
que tormenta. Et hae ea sunt quae miser hic
Rex tradit animabus, a quibus vt talis habetur
in honore. Quid dedit Sauli nisi cruciatus ad-
cocharis, vt illis oppressus desperauerit? Quid
Iob, quando potellari suae corpus eius accepit,
nisi lepram verminumque colluuiem? Quid illi
daret, si eodem modo voluntati suae tradita fuis-
set illius anima? Quid tibi dat impudice nisi
timores, poenae, anxietates, salutsopumque ia-
cturam, dies malos noctesque nequiores? Quid
tibi tribuit honoris audissime, nisi vt cor tuum
vanis impleat discursibus, quibus miserè vita tua
dilenditur & ventorum turribus occupatur
imaginatio, quibus tandem evanesces, & omnia
tecum in puncto temporis pariter evanescent?
Quid tibi concessit auti sitientissime, nisi vana
& inuicilia desideria & animae tuae perniciofa
vt dixit Apostolus. O calamitatem deploran-
dam!*

Nemo non admittatur verba illa vt sanctissi-
ma ita sapientissimae Reginae Esther, in qua-
dam oratione, qua Deo obtulit in praegnant il-
la tristis occasione, qua perfidus Aman agebat esse non
cum Rege Assuero, vt totum Dei populum habet,
quem subiectum sibi habebat, nec hinc tolleret

Lib de le-
unio &
umas.
Christi.
III.
Diabolus
mendax
ostendit
III.
Mate: 4.

56
VI
Diabolus

vniretali, velles exiit illa Regales, mundum deponit muliebrem & cilicium induit, caput cinere conspergit & aureos polluit capillos, atque hanc inter alia Deo proponit in oratione supplex. *Ne tradis Domine sceptrum tuum hu qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram.* Domine mi ne per miseris populum rideri ab his qui non sunt, nostrasque ab illis subsannari calamitates. Quid agis Regina sapientissima? qua ratione regnare possunt qui esse non habent, & quam sunt illi qui cum non sint regnando rideant, subsannent & de illis ludum faciant quibus imperat? D. Basilus duas adfert expositiones. Prima est: quod intelligantur gentiles idololatras qui diabolum vt Deum venerant; de illis dicitur quod esse non habeant: cum enim Deus auctor sit & omnis essentia principium, quique omnem complectitur essentiam, qui verum Deum non habet, dici potest, quod esse non habeat & hoc ex Apollolo nos docente confirmat. *Apostolus in spiritu Dei loquens non existentes appellat gentes: quia cognitione Dei priuati sunt cum dicat: Quoniam quae non sunt elegit Deus Nam quoniam Deus est qui est. Et veritas est vita, qui Deus qui est, conuictus per fidem non sunt, sed non existentes mendacis copulati propter deceptionem quae erga idola afficiuntur, tum propter peruersionem veritatis, tum propter alienationem a vita, iure vt cecidit, non existentes nominati sunt.* Secunda sic declaratio, quod sanctissima Esther loquatur de Decemionis: illa dicuntur esse non habere quia terga vertendo, sicut re ipsa Deo venterunt, a quo procedit omne, quod esse & bonum habet, manserunt illa ab hoc ita vacua, vt non habeant nisi mala, culpas, odia, malitias, furcores, cruciatus poenas & ignes: quae de causa demones Oseas comparat vinacis uarum quae cum expressae fuerint omni succo mantentur & non nisi grana remanent aridissima, *Vinacia vuarum.* Diabolo natura solimodo remanent angelica, verum illa cum granis potentiarum suarum, quae complectitur omni gratia, virtute, donis, gaudio & alacritate perarida: vt nihil illi super sit quod bonum dicatur absolutum.

Heu Domine mi, per tuam piissimam misericordiam libera nos, ne tales reges quibus nullum est esse, nullumque bonum nobis imparent: etenim quid de regno possemus sperare quod regeret pauper Rex, infirmus, saucius, vinculus, furens, & inhumanus? Optimè loquitur Esther sapientissima.

Potero si huic annecteret, quod ille Rex praeter hoc, quod nihil boni possideat, ac proinde nec

illud proficere possit: insuper tam malus esset, vt omnia bona quae in regno reperiret, exspiraret, quid futurum arbitraretis? Si praeterquam quod nemini beneficeret, in regnum ingressus, omnes principum primogenitos occideret, omnes violaret puellas, coniugaras stupraret, pretiosissimas qualque diuitias combureret, palatia, domosque eueteret, quosdam lepra, alios peste, nonnullos podagra, coxendicis dolore, poenis opprimeret molestissimis: & super haec omnia effusus in risum & cachinnos cunctos maiori irrideret voluptate, quam olim Nero, dum Romam cernit conflagrantem. Heu quam peruersos fores ille Rex, quam miserum regnum illud quod tali intrasset Regi fidelitate. Oculos aperi, o Christiane, tuamque perpende calamitatem: considera, quod admittens diabolum vt Regem, regem tibi elegeris, qui nullo te potest aspicere beneficio, nolum etenim in te habet atque ideo dicitur, quod esse non habeat, nec lucem possit infundere intellectui, nec tunc relaxare damna voluntatis, aut tibi conferre aliquid quod bonum sit: & praeter haec perdit & dissipat quodquid in anime tuae ciuitate bonum inuenit: fidem occidit, spiritum adimit, perdit Charitatem, diuitias consumit meritorum quae possideas, gratiam polchritudinem incendit, haec palatia potentiam euertit, rationem oboccat, appetitum seu voluntatem peruertit: & praeter haec omnia, de te ludum facit, tuam ridet calamitatem & illam subsannat amentiam, quod eo modo tuo incommodo te illi subieceris talis, Regi seruum tradideris.

Heu Domine mi, quis talem patiat, & quis animus tam e sufficit ferendae perditioni? *Ne rideant ad ruinam nostram*, deprecatur Esther quod ipsum Propheta David tantopere timuerat. *Deus meus in te confido, non erubescam, neque irideant in inimici mei.* Animam considerauit in qua tot regnant diaboli, quos ipsa peccata commisit: etenim per singula peccata mortalia aperitur porta, patequet ingressus diabolo quatenus illum possideat: Nam ideo ait Dominus aliquando intrate septem: id est plures: qui simul habitant in ea. *Assumit scum spiritus nequissimi se et in. Luc. 11. gressi habitant ibi.* Quot sumis tam derident, stultitiam illius exprobrant & pra gaudio laceri subsistunt: quia iam illam suae subiecerunt seruituti, ipsa vero sit aeternae eae perditionis. Iuxta Theodoretum sententiam eleganter in e. 17. hoc expressit uates Isaias non semel sed bis. *Isaie.* Describit enim regni calamitatem quod dicitur

nonces

Esther. 14. 14. 16.

D. BASIL. lib. 2. contra Eum. ad med.

Osa. 3. 1.

V. Similitudo.

V. I. Diaboli crudelitas ostenditur.

77

Luc. 11. gressi habitant ibi.

VII. moer occupant, quos describit in figura
 Diaboli crudelium; immundorumque animalium, Dra-
 conum, coluborum, struthionum, vularum,
 cycionum & onocentaurorum. *Replebuntur do-*
mus eorum draconibus: & habitabunt ibi fru-
itiones & pilosi saltabunt ibi, & clamabit pilosus
alter ad alterum.
 Eleganter hic describuntur SS. Pates horum
 animalium expendentis naturam, eorumque acta
 torpia & crudelia, in quibus diaboli facinora per-
 pendunt, & quod in anima quam intrat, opera-
 tur. Illud solummodo notemus quod ait quod
 in ea saltent pilosi & sibi mutuo colloquantur.
Pilosus saltabit tibi, & clamabit alter ad alterum.
 Quoniam sunt hi pilosi? Leo castrensis intelligit
 capros sine capris pilosus, quod videtur confir-
 mari ex eo quod nonnulli Regis Ochozie famu-
 li dixerunt de propheta Elia: *Erat vir pilosus &*
una pellicia acutus. Si quaeras cur sic voce.
 hoc ait, respondit D. Thomas eo quod Elias indutus
 esset pelibus capris, nam eius gratia singulari-
 ter dicit Apostolus Paulus. *Circueunt in mela-*
ris & pelibus capris, sic etiam hunc locum in-
tellexerunt D. Chrysostomus & Theodoretus
in 1y. ad h. Si ille qui pelibus amictus est capris appel-
 letur pilosus, magis adhuc proprie hoc nomine
 vocabatur ipsa animalia quorum sunt pelles.
 Voluit autem vates Evangelicus inquit hic auc-
 tor eorum nomine describere diabolos, cum
 sunt innumera & impudica animalia, & quia fre-
 quenter sub talium figura apparent ijs qui se illis
 subiciunt, vt communiter de sagis magisque cir-
 cumferunt.
 Porro Septuaginta tollunt difficultatem qui
 vocem hebraicam ex textu nostro, *pilosus* transfe-
 runt, *Demon saltabit tibi*, Hebraeo valde con-
 firmante, qui sic solet transferri. Sic legitur in
 Leviticis, vulgram lectionem nostram sic trans-
 ferri. *Libanus hostias suas demonibus:* & Libro
 Paralipocotus de Idololatrijs Roboam, *q. Con-*
stituit Sacerdotes demoniorum. Per hoc propone-
 re vult propheta, quantum glorientur seque ta-
 ctentur Demones animam possidentes, quos gestus
 saltusque & tripudia edant super eam, velut ob-
 temerati & inuites, captaque praeda venato-
 res. *Sicut exultant victores capta praeda quanto di-*
uidunt spolia. Quod in te excitant caecummos ti-
 bulosque inuocant, quod te velut pilcemetia vili de-
 lictum expeiusim, igitur ratione tibi oculos fasci-
 narint, qualiter te gradat celeritimo ad tateara
 direxerint, quibus medijs exlestia in te dona con-
 sumplerint, deinde quo praetexto te fatuam ad
 praeca tua aedes abducant aeternum periculum.

O qui risus, qui lachrym, quae moerentur expro-
 brationes, quod te perdant perdidertque. Illos
 apprimè vates Ieremias in suis expressit lamen-
 tationibus. *Aperuerunt super te os suum omnes i-*
nimici tui, sibilauerunt, & fremuerunt dentibus. *Thren. 2.*
& dixerunt, deueruimus: non ista est dies quam ex-
spesabamus. An grauius potest accedere regno
 infortunium cui talis Rex imperat, qui non lo-
 sum non facit bonum, sed nec quidem potest in-
 super & mala inferre extrema & horrenda: deinde
 post h'ec tuam rider ruinam & damnum, solum
 que hoc sperat, quo possit suam contra te rabiem
 exercere, ad pernas te rapere sempiternas & ig-
 nibus exurere non tolerandis.
 Hoc est quod Dominica tertia Quadragesi-
 motauimus; quod ostendit Deus D. Iosam sub
 figura Regis qui mors dicebatur, qui vehabatur
 equo, illis omnibus accinctus instrumentis, qui-
 bus vita mortalibus auferret, quem infernus se-
 quebatur, de quo fusè diximus, declarando qua-
 liter Diabolus per peccatum in animam ingre-
 diatur quod equus est ille, quo Rex ille vehitur
 & effectus quos operatur. O anima studiosior
 attende quis sit ille Rex, qui te possidet, animo
 cu Rex regnare qualem te faciat, quam grauius con-
 sumptam, delectam, perditam quam prope vt du-
 cat te secum ad ignes inferni sempiternos. Ocu-
 los attolle, regem tuum intueere. *Erat Rex Iosam.*
 Hic est Rex tibi naturalis quia Deus tuus est. Ita
 hic, qui Rex est, qui esse habet adeo perfectum,
 vt propterea hoc sibi Epitheton uomeaque pro-
 prium adscriperit: *Quis est: quia fons est & eu-*
issitibet boni scaturigo. Ita hic est vita & quo-
 conque intrat, vitam tribuit: Lux est illuminans,
 fortitudo roborans, gloria Angelorum solamen
 adducens, Dominus est virtutum, etenim illas
 plantat & consolidat: Fortis est & potens, ete-
 nim animas in libertatem asserit, quas diabolus
 sibi subiecerat, hic Rex est adeo praecellus & li-
 betalis, vt quocumque intrauerit, mille dona &
 fauores impertiarit.
 In ventrem ingreditur castissimae Virginis
 & ipsam grauis implet, seraphinis multo ditio-
 rem. Scabulum ingreditur & illustrat Angelis.
 Templum subintrat & Sineonem, Annam Pro-
 phetissam, omnesque praesentes illuminat. In-
 gressus est Aegyptum & ad introitum suum Ie-
 dola cuncta prostermit, deserta colit & ea sacra
 reddit ac Angelorum Choris referta qui ei mi-
 nistrat. Accedit in Cana Galilee, matrimonium
 sanctificat & aquas in uina conuertit. Visitat
 Capharnaum, & seruum corat Centurionis. Ad
 aedes accedit laici Principis & filiam eius duo-
 denarium

58

Apos. 6. 2.

17.

Exd. 3. 14.

denem ad vitam reuocat. In domo Petri Simo- nis focum illius sanat febrientem; Apud Phari- seum peccatricem in Seraphiam immutauit: Cenaculum uerit in templum in quo sanctissi- mum instituit sacramentum. pedesque lauit discipulorum: in horto tertia suo sanguine rigauit, tacet in sepulcro illudque Angelico reddidit mi- nisterio gloriosum. Si quocumque introgreditur talia deferat conferatque beneficia, quid efficiet si in animam tuam uelut Rex & eiusdem Do- minus ingrediatur, teque illi ut tali subicias im- plebis splendoris animam tuam & ossa tua tri- gabit. & eris quasi hortus irriguus, cuius non desi- erunt aqua. Sic tibi uates addidit Hilarus. Eris quali Paradisus in quo morabitur Deus uelut fons e- minentissimus, omnes plantas, id est animarum tuarum potentias irrigando, eam sua gratia uentilando, uoluntatem inflammando, intellectum illumi- nando, memoriam excitando, & mille similes fructuum plantas producendo mente glorie im- poni dignissimas. Euge 372 anima, te prepara hinc regi suscipiendo, ecce Rex tuus. O quam apte his dicere possemus qui se hodie preparant uel preparabunt ad Communionem: & quam congrue illis hanc possemus annuntiare festi- uitatem cordisque letitiam exulta, *Subila filia Sion: ecce Rex tuus.*

Isai. 58. 11.

§. 19. Venit tibi. Secunda letitie ratio est, quod ueniat tibi, Regibus terre precellior, quorum thronos, & alas manus sustinent subditorum.

159

Secundam hanc uerba continent gaudij & letitiae rationem. Ecce Rex tuus uenit tibi, quibus uerbis implicite declarat Regē hunc esse uerum Deum ceteris Regibus superiorem, quos terra uidere potest imperantes. Ambigit nemo, quin illi inuagrentur in commodum do- numque Reipublicae. Ita Deus declarauit Daudi; quando namque regni sui iam cepetat postel- sionem, transactis iam grauibus multisque diffi- cultatibus, & throno iam sederet Regali glorio- sus: hae illi dixit, hoc sibi persuaderet se a Deo Regem inuictum in populi sui beneficium. sic uerba hanc interpretatur Card Cajetanus, *Cognouit Dauid quod confirmasset eum Dominus Regem super Israel, & quoniam exaltasset regnum eius super populum suum.* Hebraei sic legunt: *prepter populum suum.* de quo plura diximus alias. Ca- terum nec sunt nec esse possunt ita beneficio bo- noque regnorum tantum intuenti, ut non sint pro-

I. Reges inunguntur ad bonum publicū. a. Reg. 5. 32. Ho 15. n. super populum suum. Hebraei sic legunt: prepter populum suum. de quo plura diximus alias. Ca- terum nec sunt nec esse possunt ita beneficio bo- noque regnorum tantum intuenti, ut non sint pro-

prio, quoque commodo studentes: etenim iustitia est, rationi consonum & necessarium ut Rex ceteris supereminet in potentia, auctoritate, & magnitudine, hanc non habet ex natura sua sibi propriam: quia secundum illam ex aequitate. I. I. sua, pauper adeo est & infirmus. totque soboles Rege- rum miseris ac ipse pauperissimus regni sui subditos, natura & ita nulli omnibus nascuntur legem Reges, sua care- ac miserimus omnium terra operatus, idem. eis sunt que singuli eorum: eum nobilissimo Rege Iob aequales. fateti possunt, & exclamare. *Nudus egressus sum Iob 1. 21. de uero matris mea. & nudus ueneri. & illuc.* Ve- ro ueritatem scripsit Salomon hanc proposi- tionem *Omnes homines de solo, & ex terra, unde creatus est Adam.* Omnes homines ex natura sua propriaque messe sunt eiusdem habitaculi, & de- terra non erigit uis alicui superiorem.

D. Angu bene fundatum edidit tractatum cui insitit D. Greg. quod nempe Deus homines non creauit inaequales, ut aliqui loco residerent al- tiori, alij autem inferiori, sed omnes statuit in eodem loco & solo. Hoc quidem dixit et, de- claraturus Dominium quod illos dotabat. *Crescite & multiplicamini, & replite terram, & subice- te eam, & dominamini piscibus maris, & volucri- bus caeli, & uniuersis animantibus, quae mouentur super terram.* Melioria retine Dominium, & lu- p. rioritatem quam illis contulit, non hominibus in homines sed in animalia & bestias terrae, qui- bus est homo natura nobilior. Eodem modo per- tende eum D. Greg. quid Noe filijque eius, di- xerit quando post diluuium in illis tolli huma- nae propaginis mandit seminatium. *Crescite & Gen. 1. multiplicamini, & replite terram, & terrores uestros D. Greg. ac tremor sit super cuncta animalia terrae, & super Lib. 11. omnes uolucres caeli, & c. non autem inquit illis in- ca. 11. per homines qui summi sunt, sed sit super cuncta animalia terrae. Homo quippe animalibus irrationabi- libus, non auctore ceteris hominibus prelatum est. Omnes hominum (sic Spiritus S.) de solo & ex terra, unde creatus est Adam. Hic terra quaedam Omnes sunt alij fecundiores, & saniores, qui in illis ex eadem sol efficiacius operatur & in quibusdam producit formati aurum, in alijs argentum, in alijs argentū uiuū, sunt in alijs plumbum, in alijs aes seu chalybem, id alijs ferreum. Quaedam regiones quibusdam sunt aptae plantis, aliae alijs, quaedam nonnullis effe- ctibus & aliae alijs, maioris uel minoris estimati- onis, imo & quaedam aptae sunt ad uasa terrea, aliae non, & in illis una plurimum praecellit al- teram, quia ex illis uasa constantur primaria, qua- lia sunt uasa murchina, ad quae aliae terrae aptae non iudicantur, sed ad summam ex illis famia hin- guntur,*

Lib 14. de insitit D. Greg. quod nempe Deus homines non creauit inaequales, ut aliqui loco residerent al- tiori, alij autem inferiori, sed omnes statuit in eodem loco & solo. Hoc quidem dixit et, de- claraturus Dominium quod illos dotabat. Crescite & multiplicamini, & replite terram, & subice- te eam, & dominamini piscibus maris, & volucri- bus caeli, & uniuersis animantibus, quae mouentur super terram. Melioria retine Dominium, & lu- p. rioritatem quam illis contulit, non hominibus in homines sed in animalia & bestias terrae, qui- bus est homo natura nobilior. Eodem modo per- tende eum D. Greg. quid Noe filijque eius, di- xerit quando post diluuium in illis tolli huma- nae propaginis mandit seminatium. Crescite & Gen. 1. multiplicamini, & replite terram, & terrores uestros D. Greg. ac tremor sit super cuncta animalia terrae, & super Lib. 11. omnes uolucres caeli, & c. non autem inquit illis in- ca. 11. per homines qui summi sunt, sed sit super cuncta animalia terrae. Homo quippe animalibus irrationabi- libus, non auctore ceteris hominibus prelatum est. Omnes hominum (sic Spiritus S.) de solo & ex terra, unde creatus est Adam. Hic terra quaedam Omnes sunt alij fecundiores, & saniores, qui in illis ex eadem sol efficiacius operatur & in quibusdam producit formati aurum, in alijs argentum, in alijs argentū uiuū, sunt in alijs plumbum, in alijs aes seu chalybem, id alijs ferreum. Quaedam regiones quibusdam sunt aptae plantis, aliae alijs, quaedam nonnullis effe- ctibus & aliae alijs, maioris uel minoris estimati- onis, imo & quaedam aptae sunt ad uasa terrea, aliae non, & in illis una plurimum praecellit al- teram, quia ex illis uasa constantur primaria, qua- lia sunt uasa murchina, ad quae aliae terrae aptae non iudicantur, sed ad summam ex illis famia hin- guntur,